

Titel: Den almindelige Recept For Daarer og Skrueløse Hierner. Forflyttet fra Paris til København,

Citation: "Den almindelige Recept For Daarer og Skrueløse Hierner. Forflyttet fra Paris til København," i *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 18*, Borups Efterleverske, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_018-shoot-workid1_018_004.pdf (tilgået 30. november 2021)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 18

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[↩](#)

Den Almindelige Daarer og Skrueløse For Hierner. Forflyttet

Fra

Paris til Kiøbenhavn

Trykt hos T. L. Borups Efterleverske, boende i store Helliggeist-Strædet.

[2](#)

[3](#)

Deres Høy-Grævelige Excellence

Græve

Af

St. Germain,

Ridder af Elephanten,

Kongl. Majestets forhen høistbetroede General-Feldt-Marschal. u. u.

Tilskrives underdanigst

Disse faae Blade.

[4](#)

Deres

Høy-Grævelige Excellence

Høy- og Velbaarne

Naadige Herre!

Du som var Frankrigs Ziir, de Danske Helters Ære,

Vør og Beskyttere for Danske Skrifter være, Besynderlig for det, hvis Hoved-Hensigt er At rette Franske Fejl hos Danske Mennesker

underdanigst

af

S. C. F.

[5](#)

P. M. I Andledning

Af

Den Kritiske Journal

No. 6. — 1771.

Før denne Recept tør træde offentlig frem i sin nye Dragt, bør den udbede sig Journalistens Tilladelse, enten den maa gaae under Navn af Oversættelse, eller ikke? — Ankeligt er det, at Folk vove sig ud paa de Søer, som de ikke kan beseile. Havde Journalisten med aabne Øine læst Tilskriften; var, i mine Tanker hans øve-

[6](#)

4 alt for stor til, at beskyldte Oversetteren for at have udgivet en Oversættelse for et Original-Skrift. Viser ikke den Linie, i de saa kaldte Ubetydelige Riim:

Vør og Beskyttere for Franske Skrifter være:

Tydelig nok, at det er en Oversættelse? Hvor bliver da Journalistens Beskyldning af? Den falder efter Billigheds Regler reent bort, medmindre alt det, han vil sige, skal og maa være uimodsigeligt.

Titelen er forandret. Heri har min Hr. Journalist ret; men ikke just af den Aarsag, som han siger: for at lokke Pøbelen. Det var snarere at bedrage den, naar man lod Pjecen beholde sin første Titel L' Inoculation du bon fans ☺: den sunde Forstands Ind-

[7](#)

5 podning; thi hvor mange af Pøbelen veed hvad dette vil sige med mindre den ved Deres dybtænkende Hierne blev forklaret?

Oversættelsen er aldrig udgivet for noget Mesterstykke; men om den ikke fortjener at læses, overlader jeg til mere billige og upartiske Dommere, end Journalisten.

Jeg behøver kun at anføre een Linie af Originalen og sette min Oversættelse ved Siden, og da viser det sig snart, enten Journalisten eller Oversetteren ere mest stym: peragtige i Oversættelsen:

“ On ne parle, que par equivoques. „

Man taler ikke uden ved Tvetydigheder; Her behager min Herre, at forandre Oversættelsen saaledes: man taler ikke

[8](#)

6

Uden ved Adspredelser. Hvis at tænke og tale er eet; giver jeg Dem fuldkommen Ret; men dog tør jeg uforfærdet sige, De hverken har tænkt, talt, eller skrevet ret i denne Oversættelse; thi Equivoques ☺: Tvetydigheder kan aldrig blive Adspredelser, undtagen hos adspredte Hierner, der altid søge deres Ære, i at laste og giennemhegle de Feil hos andre, som de selv umuelig veed at undgaae. Imidlertid underkaster jeg mig altid fornuftige Folkes Domme og gjør mig en Ære af, at rettes af Dem, der uden Bitterhed vil sige mig mine Feiltagelser.

Kiøbenhavn, den 9de Martii 1771,

S. C. F.

[9](#)

Neppe er jeg tredive Aar gammel, og kiender ikke min egen Nation mere. Man har nu lov at tale og skrive som man tænker, og det almægtige Imprimatur, som lagde Bidsel paa alle Skrifter, er nedsiunket i Afgunden. — Man taler just ikke lutter Tvetydigheder som i Paris; men man er meget ofte adspredt eller henrykt, som iblant andet kan sees, af den Aritiste Journal, hvis kiøbte Forforfatter er saa lærd og adspred, at han ikke kan læse et eneste Punktum igiennem uden at springe hele Linier over. Men det er ikke hans Sag — Han fælder Dommen lige-

[10](#)

8

fuldt. Vi skrive just ikke lutter Hiernesvind. Skrive-Friheden har givet os nogle smaae elskværdige og nyttige Stykker, skjønt meget Væv imellem. — Lad Klinten voxte med

Hveden. Vor Vittighed drukner just

ikke vor Fornuft. Det lader snart, som vi slet ingen Vittighed havde i det mindste paastaae Engelænderne, at Holberg er vor eeneste vittigste Skribent, og at vi hverken for, eller efter ham Har haft nogen, (den Journalist maa hverken have kiendt Snedorph, Guldberg eller Rothe,) Men det gaaer med det Ord Vittighed, som med det Ord Philosophie og mange andre, hvorom der ere saa mangfoldige Meninger. En gang betydede det blotte Skiæg en Philosoph. Man kom endelig ud af den Drøm, hvilket man gav tilkiende med disse Ord: Barbam video, non Philosophum; det er paa Dansk: Han har taget Magister-Graden, men er dog en Dosmer, eller efter, en anden Oversættelse: Han

[11](#)

9

hav taget Examen juridicum og har dog ingen Begreb om Loven. — At tie og at være Philosoph var engang ligegyldige Ord: Der af det Ordsprog: Si tacuiffes, Philofophus maniffes ∴ mange Dosmere tie, nikke med Hovedet og give sig en lærd Mine, hvorudover de blive holdte for kloge og skjønsomme.— Nu omstunder er det hverken Taushed eller Skiæg, som giver Navn af Philosoph. — Nu er der kun tre Nationer, som bare Skiæg, og har Privileg dertil, nemlig Giedebukke, Jøder og Norske Bønder. Kommer nogen anden dermed, bliver han anseet som en Varulv og langt fra ikke som en Philosoph. Ved Taushed bliver man i disse Tider anseet for en Østers, Uhyre og Beenrad. Jo mere man sladrer, jo større Philosoph. Mændene samle sig, Konerne høre til, Børnene springe af Glæde, og jo mere Sludder, jo større Visdom. — Vi ere ikke her saadanne naragtige Fiender af Inoculatio-

[12](#)

10

nen, som de Franske; vi have indført den, og en stor Konge har lagt dertil en evig Grundvold. Vi ere (Gud skee Lov) ikke saa trodsige i at antage fremmede Moder. Vi antage dem desverre alt forhastige, i fær naar de ere ødeleggende. Vi æde og drikke, som Engelsmanden; men arbeide og seile ikke som han. Vi ere i visse Maader Spanske. Lehnstoelen og Sengen tiener os best. Vi ere alt for rolige, og langt fra ikke saa urolige som Franskmanden. Giid vi havde noget af det Qvægsølv, som Paris har for meget af, og det vilde gjøre vores Lykke. Vi har for lidt af Sølv, for meget af Blye. Somme sige: Vi har for meget Papir, men det troer jeg ikke; thi da burde vi være lette og hurtige, men nu ere vi langsomme og modtvillige. Dog i henseende til Handelen Har vi formeget Papir. ——— De Franske Geistlige vil være Spradebasser. Denne Dom kan ingenlunde fældes over vore Geist-

[13](#)

11 lige. De ere hverken Spradebasser eller Oprørere, eller Evangelii Fordrejere. Alt hvad deres største Fiender have at bebreide dem, er en Art af Magelighed og Lyst til at samle Guld. De fleste af dem siger man, troe, at en Søndags Prædiken er deres hele Embede, og at de forresten bør samle paa Skillingen. Jeg vil ikke forsvare dem. Deres Opførsel selv være deres eget Forsvar i disse kririske Tider!

Religionen beskadiges endnu ikke af vores Censur-frie Skribentere. Vi Danske elske og ære endnu Religionen. Gid vi kuns fulgte den! dog vi følge endnu visse Bud. Vi have ingen fremmede Guder af Fyrretræe; men af Metal og Herre-Gunst. Vi forlade os just ikke paa Gud, men derfor tilbede vi dog ikke Stok og Steen. Vi forlade os van vore Lommer, paa vore Kufferter, og

[14](#)

12

paa en Herres opklaret Ansigt. - Det andet Bud bruger vi ikke mere. Det har vi overladt til Pietisterne, som ingen anden har, og derfor endelig maa have Et. Det tredie Bud har vi overladt til Jøderne, som dyrke det med yderlig Afsindighed imedens vi andre gaae paa Maskeraden. Incidit in Schyllam, qvi vult vitare Charypdin dvs. Jøderne ere galne og vi ogsaa. Det fierde Bud holde vi rigtig, saalænge vore Forældre maae og kan føde os. Naar denne Termin er overstaaet blive vi koldsindige, grove ufordøielige og ubarmhiertige. Det femte Bud ærer vi, og lader os kuns nøie med at dræbe vor Næste med Tanker, Ord, Geberder og Gierninger. Vi ønsker ham død. Vi fortykker ham. Vi vise ham en foragtende Mine. Vi skrive de bitterste

Skamskrifter imod ham. Vi sulte ham ud. Vi ærgrer ham. Vi nægte ham alle Tienester endog de allerrin-

[15](#)

13

geste. Vi bagtale ham. Vi spotte ham. - Han dør, og det er ikke vores Sag, han skulle saa døe engang. Det siette Bud gaar os ikke an. Der er Fortjeneste i at bortsnappe en anden Mands Kone, og det er heroisk at berøve en Id. * * - Familierne blive forvirrede, uenige, nedslagne og fortvilede. Det gaaer os ikke an, vi har vores Fordeel ved de gamle Hanreder, det er nok, vi faaer Brød og Bestillinger ved de svolmede Møer, og vi lee. Det syvende Bud: Du skal ikke stiele. - Her staaer et Ord for meget, og det har vi lykkelig udslettet; thi hvortil nytter Fylde-Kalk? Man røver just ikke, men man stielser. - A spille tre gange Banqverot i Fior. Han røvede ikke. Det var betroede Vahre. Stakkelen var fattig i Fior; thi tænk tre Banqverotter. I Aar er han dog riig og meget riig. Hvoraf denne Forandring? S spille adskillige Ban-

[16](#)

14

qverotter langt ind i Ostindien, og nu har han i Vestindien store Godse. Han lever, som en frie Herre. Fyrsterne selv ære ham, og han bør æres; thi han har Penge. - Det ottende Bud holder vi nogenledes ligefrem; - Thi tænk at miste tre Fingre! - med Fanden kunde det være det samme. - Forresten bagtale vi vor Næste ypperlig, og jeg troer ikke, at Franskmanden deri kan overgaae os. Vi ere saa stærke i denne Konst, at vi allene indbyde vor Næste for at bagtale ham, ja igiennem et Vindue kan vi ikke see nogen uden at legge ham Lak og Lyde til. Dog bagtale vi lykkelig; thi vore Landsmænds Kaarder heftes fast ved Koldsindighed, og Phlegma forbyder en hastig Hevn. I Frankerig bagtales kuns Fiender, eller dem man troer at være det, de misundelige, de som kappes med os om Rosen, de som løbe paa samme Bahne som vi, Rivaler og f. v.

[17](#)

15

Her i Norden sparer vi slet ingen, vore kiereste Venner har ingen Undtagelse. A var i Aftes en Hjertens-Ven af B. Han forsikrede ham tusinde gange om sit Venskab. Han gav ham den prægtigste Souper. Han var hans ydmygste Tiener i al Ting. Han lyste ham selv ud. Han forsikrede ham paa nye om sit Vdnskab med de dyrester Eder. Men aldrig var B kommen saa snart ned af Trapperne, førend A, selgende efter, bagtaledede ham i det nederste Stokværk, og paastoed, at det var et Menneske, som ikke burde have Lykke. - Det niende og tiende Bud kan ikke

holdes. - Altsaa: - Magistraten afsiger

endnu ikke Dommen i geistlige Sager. Gid de kunde dømmes i deres egne! Vi har ingen Paver. Christian er vores Alt. Vi tilbede ham. Han er elskværdig, og hans højre Haand vor Held og Lykke. Jeg veed ikke hvad vore Finants-Betientere gjøre. Jeg veed nok, at de gjøre Reg-

[18](#)

16

ninger, men hvem kiender dem? - Jeg har nok hørt om Forpagtere, Forvaltere, Kornpugere og saadanne Dyr, at de undertiden falde noget i det grove; men Monarkens Viisdom skal nok sette dem Grendser. Hvorledes Krigshæren er, derom kan man nu intet dømmes; thi den har over Halvtredsindstive Aar ikke været brugt. Nei holt: Nys vare de for Algier og viste deres Tapperhed, og Land-Etaten har og mange smukke Officerer. - I Krigs-Tider springe de Franske i Ilden. Jeg veed hverken, om vi for en Fiendes Aasyn sprang i Ilden eller i Vandet, maaskee at vi sprang i Skovene. Dog Skiemt forbi, den Danske Tapperhed er uovervindelig. Var kuns vores Arme fuldkommen og oprigtig Dansk, saa stod den nok. De Danske staae og, naar de Fremmede forlade os. Vor Krigs-Flode er i god Stand. Vi have dygtige Matroser! - Men de

[19](#)

17

tiene Hollænderne og Engelsmanden, og sige: at her i Landet er intet at forliene. Hvorfore? - tale andre! - Om vi har Penge til Krig, det veed jeg ikke, nok er det, at vi give Skat, har Fred, og at Mængden røber

en stor Fattigdom. - Vi har ingen almægtig

Skræder, som heder Schelin eller Toeschilling. Men sant er det, at vi uden vore Skrædere og Haarskiærere ere elendige Dyr, uden al Agt og Anseelse. Al Dyd, al Lærdom, Klygt, Forstand og Vittighed ere lutter Nuller,

indtil saa længe Haarskiæreren og Skræderen faaer kryllet dem op og syet dem sammen. De Svenske flittige, de Tydske alvorlige, Engelænderne dybsindige, Hollænderne tarvelige, Franskmændene muntre og virksomme: Vi derimod magelige, letsindige, fremfusende, overdaadige og dorske. Hvorledes ville vi paradere blant disse Nationer? - Jeg veed det ikke. - Vi have ingen vrang

[20](#)

18

Skrifter, ingen Bailer, Clercer, Locker. - Men give vi havde! - De kan komme endnu. Skrive-Friheden kan avle dem. - Ingen Fremmet antager vore Moder, førend de komme til at boe iblant os. - Da seer man, at Fransosen, men i sær Tydskenlærer Overdaadighed og Magelighed, saa got som de Danske. - Vi har ikke her saa mange Ord-Bøger som i Frankerig, og det skammeligste er, at latinske Skoler endnu ingen har; allerhelst da vi Danske stedse har haft Ord for at være store Latinister, (at forstaae i henseende til at opdyngne Phraser, men just ikke i henseende til Sammensetningen og Smagen.) - Jeg veed ikke, hvad vi skal sige om vore Viser? Lumpne Viser dem have vi nok af. Directeuren over Fyrstens Bogtrykkerie vil ingen gode have; thi han har nok af de slette, som indbringe ham den største Vinding. - Gode Viser kunde dog tiene

[21](#)

19

meget til at forbedre Folkets Smag. Men hvem tænker derpaa? Man vil have Penge og ingen Smag, undtagen paa Æde- og Drikke-Vahre. De Franske græde for Brød, vi ogsaa, men født heroisk skatte vi dog, og lade os ikke mærke. De Franske synge deres Sorg bort. Vi fordrive vores ved at sove. - Baade Inbildningen og Moeden beherske os. Ikke en Mode Allene, men hele Verdens Moder ere vore Tyranner. Dog holde vi mest af det Engelske Fylderie, af de Spanske Løibenke, og af den Franske Vimsen. Deres gode Egenskaber overlade vi dem selv, og ansee dem som contrabante. - Vores Indbildning, om vi ellers har nogen, i det mindste sees ingen Imagination i vores Skrifter, som vi kan have synderlig Ære af, er temmelig sløv, og forestiller nogle matte Chimerer. - Fanatisme er (Gud skee lov) ubekendt iblant os. Vore Præster nægte ikke Sakramenterne. Folk klage allene over, at Klokkerne sælge dem for-

[22](#)

20 dyrt. - Vor Religion er reennok, vor Philosophie er tørre og Barbariske Ord. Vi krybe just ikke paa alle fire. Vi staae oprakt paa toe Been, og distingvere ypperlig om det, som ikke behøver at distingveres. - Vi gjøre ikke Vers for at lade dem brænde; thi vi har endnu ingen Poeter haft. Vi har vel haft nogle Stykker og Stumper, hvori en poetisk Kraft har fremskinnet, men ingen fuldkommen poetisk Afhandling. - W. - er jo en stor Dansk Poet, siger man. - Ja vi veed det. Naar gik vi til Skuespil, for at forbedre Sæderne? Nei lad ingen gjøre os denne Bebreidelse. - Vi gaae derhen, for at see og lade os see. Siden sulde vi heroisk hiemme. Men det er vor egen Sag, og gaaer ingen an. - Historien og Sproget dyrke vi trolig. Holberg slap sin Historie ved højsalig Friderik den Tredie. - Fra den Tid af veed vi intet mere, og Holbergs Historie Holdes dog ikke for at være af de beste.

[23](#)

21

Den seer ud, som Aviser samlede en Corps, og ikke som en Historie sammensat af Dybsindighed, Skiønsomhed, Vittighed, Veltalenhed, flittige og omhygelige Eftersøgninger. - Vort Sprog dyrkes med større Iver og Nidkierhed. Alle pynte derpaa, og endda kan det ikke blive paaklædt, men er endnu halv nøgen. Vi har endnu ingen Dansk Ord-Bog; men den kommer. - Stor Konst at skrive en Dansk Ord-Bog! - Den Kritiske Journalist, som saa hurtig kan skrive, vil vist nok levere os en. Franskmanden siger: at Herren veed, at klæde sig ligesaa vel og net som Kammertieneren. - Det er jo noget forkert Snak. - Hos os maa det hede, at Tieneren fører sig ligesaa skrap op som Herren selv, Hønse-Pigen som Fruen, Drengen som Husbonden. - Vi klæde os prægtig paa. Alting er herlig undtagen vore Lommer, der tv intet ja slet intet. Vi gaae ikke frem i Lægekunsten efter Metaphysichen; thi vi har ingen, undtagen

[24](#)

22 den paa Klosteret, som tilveiebringer 10 Skilling om hver Dagen og 14 Skilling om Løverdagen. - Vi gaaer ikke frem i Guds Læren efter Politique, thi vores Lære er gammel og reen, vor Politique derimod nyefødt, spæd og vaktende. - Vi gaae ikke frem i Physiqven efter Alchymien; thi vi kiende ingen af Delene. Dog holdt! Nu skiæres Æder-Kopper op, det er jo Physiqve, og Alchymiens Virkninger har vi seet hos nogle af vore Tydske Soldater, som har gjort Rigsorter af Glas. - De Franske Bøger ere ikke længere i Moden end en Uge. - Jeg veed ikke, hvor længe vores ere i Moden. Argus burde ikke saa hastig forgaae. Han kommer sin Original, den Franske Argus, meget nær, - Vore Reifende siger Franskmanden

dømme om Alt, blot i Sammenligning med Frankrig. De Danske Reisende ere mere høflige. De dømme slet intet. De flakker Verden om uden videre Eftertanke. Nok at de fortære deres Penge, og lære at radbrække nogle Franske

[25](#)

23

Ord og Talemaader. - Vi dømme ikke saa slet om fremmede Byer og Rariteter som Fransosen. Vi have den Høflighed at ophøie alt fremmet og nedtrykke vores eget. Alle fremmede Byer forekomme os større end Kiøbenhavn, og i vore upatriotiske Øine nettere, mere folkerige og af bedre Kiøb paa al Ting. Alt er der Rariteter og Underværk. Vore forreiste Sprade-Basser eller Petits Maitres har stedse levet bedre Udenlands end her i Riget. Det troer jeg ogsaa; thi de reiste med en feed Arv, og levede tykt; men de kom nøgne hjem igien, levede i Armod, og skrev foragtede og afviste Tigger-Breve. Vi beklage os hverken for Franske eller Italienske Syngespil. Vi gaae ikke paa Opera for Musiqvens Skyld. Det er os ligemeget, hvad Slags Syngespil vi har, naar de kuns ikke NB. ere Danske. Bredhals Syngespil gik under; thi de vare fornuftige, ømme, rørende, og det, som var værre end alt, det andet, Danske. - Vi

[26](#)

24

tale blot vort Sprog, siger Franskmanden. Vi Danske derimod tale alle Sprog uden vort eget, som vi stedse have foragtet, dog mindst nu omstunder. (Gid det var sagt i en lykkelig Tid) Bierget Ætna siger Fransosen, er mere roligt end vore Hoveder. - Vi Danske derimod ere meget stille, og hvis vore vise Monarker, ikke saa ofte opmuntrede os, skulle vi være som det stillestaaende Vand, der raadner. Os burde, at jeg skal sige det endnu engang, noget af det Franske Qvægsølv, saa vare vi hjulpne. - Hverken vore Skrifter paa sex Sider, eller i sexten Tomer sette vor Nation i Bevægelse. Vi ere stedse rolige, og kan vi faae et Par flyvende Blade til Laans, saa læse vi Titelen, og det er alt. - vore Prelater ere ingenlunde fanatiske. Mueligt at de kan være lidt forfængelige, og noget ubarmhjertige, meest imod deres egne, lidet myndige og noget vankundige. - Vore Herskaber ere hverken stolte eller krybende. Nogle, det er

[27](#)

25

vel sandt, lade sig saalænge træde paa, indtil de kan træde paa andre igien. Men det er ikke vores Sag. - Vore Læger ere ikke grove. Vel prale de lidt, men det er kuns de yngste iblant dem, som nyelig har været til Examen, og derfor med rette bør bilde sig noget ind. - Forfattere uden Brød. - Dem har vi nok af. - Men det er ikke altid deres Skyld. Ofte have de Vittighed, men de mangle Mæcenater, og det vankundige Folk kan hverken skønne eller belønne. - Unge Mennesker uden Vittighed eller Beskedenhed. - Ja! vi har endog gamle, som hverken ere vittigr eller beskedne. - Vore Ægteskaber ere en Virkning af Kneb, Ærgierrighed og Fordeel. Ved Kneb forstaaes nok naar man gifter sig uden Præsten. Af Ærgierrighed giftede Madam Brygger-Enke sig med Baron Tomhausen, og denne giftede sig af Fordeel. Enken havde Firesindstve Tusinde Rixdaler. Baronen sexten Ahner. Hun havde Kopper og

[28](#)

62

Rynker, Hoste og F**. Han havde Ungdom, Eeder og Jagtpisken, som Bryggerkierlingen siden maatte danse for, omendskiønt hun var gammel og havde Ligtorne. — Dorismas, siger

Franskmanden, skriver skrækkende Ting, som endog Tienerne flittig studere. — Hos os skriver ingen skrækkende Ting, men vel en hoben Narrerie iblant, som Patrollen, Skrivelse til Pastor Fido, den Kritiske Journal, og s. v. — Hvorvidt vore Tienere studere, det veed jeg ikke. Før læste de i Aviserne for at see hvad Brød der stod dem aaben. De larde saa smaat at skrive og regne, for at kunde fette et X for et U. De lærde lidt Fransk for at kunde skrive Adresse paa et Brev. - Men nu er Børsten nedstyrtet i Afgrunden, og befatter sig med intet, uden med trolig at børste. Vi tale ikke i vore Selskaber om Skuespil. Kuns engang imellem om Danserinderne. Det kommer deraf, at vi ere

[29](#)

27 ingen Elskere af det klygtige, men kuns af det hoppende. - Om Galanterie og Forlibelser tale vi desto mere, skiønt vi have ingen Smag paa det første, og ingen Kierlighed til det sidste. For at være galant, maa man være vittig. For at være vittig, maa man have Qvægsølv, og vi have kuns Blye. - Vi have slet ingen Romaner, følgelig hverken ugudelige eller komiske. - Dog kan Niels Klim for en komisk Roman i sit Slags, som endskiønt den i sin Tid har haft den Ære, at vorde oversat paa syv Sprog, dog ikke blive noget Mynster for en

Romanskriver. Vælger Voltaire om Zadig, Gellert om Grevinden, og om i vil Montesqveius Persiske Breve, og disse skal lære eder at kiende Romaner. - Vi have ingen urimelige Setninger til vor Lærdoms Grund; thi vi bygge den paa slet intet. I Dag et System, i Aften et andet, og i Morgen det tredie, alt ligesom Fransosen, Tydsken og Engelskmanden

[30](#)

28

ler. Vi dreies efter deres Lære-Bøger som Vejrhaner, og enten er 10 Skils. Kloster-Klygter eller slet intet Kilden til vores Alt, til alt hvad vi vide, tænke og skrive. - At ødelegge sin Næste for at kiøre i David Skolemesters Vogne, for at faae Kapuner, rød Viin go Fløiel, det forstaaer vi prægtig. Vi ødelegge vore Forældre, Slegt og Venner. Vi gjøre alle de Kneb, som Lovens Formaliteter kan vogte for Galgen og Brændemærke, og disse smaa Kneb kaldes Projecter. Et ømt Navn, som presser Taarer af Vedkommende. Vi bevindne vores Uskyldighed i de offentlige Tidender, og Samvittigheden, død indtil de sidste Øieblik, da de to Voxlys komme, lader give de Vedkommende et Par Kroner, og den Syge dør salig. Sang-Klokkerne stadfæste Sandheden deraf, og vi svømme baade levende og døde i største Glæde. - Jeg veed ikke, hvorfor Naturen har dannet vore Fruentimmer. - For at

[31](#)

29

forkielne Børnene, sette ont ideres Mænd,

drille dem og lyve dem fulde. - Men

holt; der er ogsaa Fruentimmer, som kan tænke! Hvorpaa tænke de da? Hvad veed jeg det? De tænke - de tænke paa Qvadrille, à l'hombre, Snørliv, Polonoiser, deres Børns Dukketøi, med et Ord paa alt det, som er vigtigt

og oeconomisk. - Skulde man ønske med

Franskmanden, at nogen ville skiæres op, hvilke herlige Ting skulle man da ikke finde? Alle

Moders Sammenløb i Stridighed med Blye i Enden. - Et herlig Syn! Virksomhed er vor naturlige Karakter. Vi tør ikke følge os selv; thi vi troe, og ere blevne tvungne til at troe; at vi selv kan intet got udrette. Virke ville vi dog; thi vi leve jo, hvilket vi i det mindste kan see af vor Æden og Drikken, hvori vi ikke eftergive de allervirksomste Nationer. Vi vælge da fremmede Mynstere, og aldrig eens med os selv, farer vi frem og tilbage uden at

[32](#)

30

komme videre. - Klokken 2 ere vi Franske, Klokken 3 Engelske. - Nu har vi Smag i Tydskland, nu i Spanien, og udi denne vores idelig Balancering gjøre vi slet intet: Aarsagen til vores Dovenskab. Vi ligne Kierlingen, som satte hele Husets Forretninger op til Jule-Aften, og endda fik intet forrettet, saasom hun paa saa glad en Fest burde drikke, og drak sig fuld og blev uduelig til Alt. - O kiere Danske! I ere virksomme, tappre, haardføre, billige, hurtige. - Naar vil i dog engang blive fornuftige, det er at sige: elske eders eget, og stole paa egen Fornuft, Vid og Mandom? kiere Landsmænd! vor Sygdom, vi behøve ikke at tvivle derom, kommer blot af Mangel paa en billig selv Tillid. Denne Tillid kan vi faae tilbage; thi vi har haft den. Vi tabte ikke vor krigerske Tillid, førend Adelen havde gjort os til Slaver, og Friheden under Souverainiteten gav os den tilbage. - Vor civile Til-

[33](#)

31

lid tabte vi paa samme Tiid, da alle de andre Europa Nationer tabte den, nemlig da Ludvig den Fjortende gjorde den store Opsigt i Europa. At de Tydske den gang vare ligesaa flaviske Aber af Fransosen som vi, derpaa have et mærkeligt og lystigt Exempel i de Brandenburgiske Efterretninger. En Dame i Brandenburg, som troede, at der intet kunde være i Frankerig, uden det som var galant, besluttede at lade hente sig en Mage fra dette Land. Hun gav denne Commission til en af sine Fortrolige, som enten af Mangel paa Kundskab i Galanterie-Sager, eller for sin egen Fordeel skyld, bragte tilbage til Brandenburg en ussel fransk gammel Skrelling. Havde denne Commission blevet lykkelig, da skulle alle Brandenburgiske Fruentimmer have giftet sig per Commisfion med Franskmandene, og Brandenburgern skulde have været nødte til med Vold at tilrøve sig Koner fra Naboelandene. - Vi see saaledes at andre Nationer har

[34](#)

32

været lige saa naragtige som vi, og i den Fald

har vi ikke noget at skamme os for. -

Men det verste er: at vi Danske for det første blive stedse i vor Galenskab, og at vi for det andet følge hele Verdens Narrerier, da andre Nationer have nok af at være et eneste Folkes Aber. Da Hollænderne, Engelskmændene og de Tydske havde under Ludvig den Fjortende, inddrukket den Franske Vittighed, torde de selv tænke videre. Vi Fjanter! vi efterraabe, og vi tænke aldrig. Vi ere komne i Moden med at abe efter, og det er vor Hovedfeil. Alle Nationer tør tænke, men vi ikke. Vore Hierne-Skalle aabne sig, og der inddryppes en Draabe Selvtillid, og dermed ere vi fuldkommen helbredede.